

Remissvar - Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster

Regeringen har gett Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur ett statligt stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster kan utformas. Rapporten PTS-ER-2026:3 redovisar ett förslag till stödmodell och har skickats på remiss.

PTS bedömer att det finns ett tydligt marknadsmisslyckande i transportstråk, särskilt i glesbygd. PTS föreslår därför ett statligt stöd för att bygga ut mobil infrastruktur längs väg och järnväg där marknaden inte investerar på kommersiella villkor.

Region Gävleborgs yttrande

Region Gävleborg välkomnar ambitionen att stärka den mobila uppkoppling i områden där kommersiella förutsättningar saknas. Dock ser vi tydliga behov av förändringar i den rapport som PTS har tagit fram och nedan redovisar vi våra förslag och synpunkter.

Regional fördelning av stödmedel

Region Gävleborg är kritisk till en modell där Sverige behandlas som ett enda utlysningsområde. En sådan modell medför stor risk för ojämn geografisk fördelning av stödet och att utbyggnad koncentreras till tätbefolkade och kommersiellt attraktiva områden, främst i södra Sverige. Detta riskerar att motverka stödets syfte att minska geografiska ojämlikheter.

Region Gävleborg föreslår regional fördelning av stödmedlen för att säkerställa en rättvis spridning av stödet i hela landet.

Urvalskriterier

PTS använder ett konkurrensutsatt urvalsförfarande där sökta projekt rangordnas utifrån ett antal kriterier. Kostnadseffektivitet är det primära kriteriet dvs stöd/kostnad per kilometer. Projekt som ger mest utbyggnad för lägst andel statligt stöd prioriteras.

Kompletterande kriterier är årsdygnstrafik, antal hushåll, antal arbetsställen och förekomst av samhällsviktiga funktioner i sökt projektet.

Region Gävleborg är tveksam till denna modell - särskilt eftersom det inte finns en regional fördelning av stödmedlen. Detta urvalsförfarande är ekonomiskt gynnsamt utifrån ett nationellt perspektiv men ogynnsamt för ett län som Gävleborg där avstånden är långa, terrängen svår, befolkningen gles samt att det är långa avstånd mellan masterna.

Modellen tar inte någon hänsyn till regional samhällsnytta och regional utveckling. Ett sådant perspektiv bör inkluderas för att säkerställa att utbyggnaden sker där den behövs som mest och inte bara där den är billigast att utföra.

Regionerna bör ha en tydlig roll i prioritering och urval

I förslaget är det PTS som ansvarar för prioritering och urval av stödområden. Region Gävleborg anser att även regionerna bör ha en tydlig roll i prioritering och urval. Regionerna har god kännedom om regionala och lokala behov och har nära dialog med kommuner och näringsliv. Ett sådant uppdrag skulle ligga väl i linje med regionernas lagstadgade uppdrag som regionalt utvecklingsansvariga.

Avgränsning till väg och järnväg

PTS föreslår att stödet ska riktas till transportstråk - högtrafikerade vägar och järnväg för persontrafik. Region Gävleborg anser att detta är en alltför snäv avgränsning. Den nationella digitaliseringsstrategin omfattar, förutom målsättningar för väg och järnväg, även målet om att *Alla befolkade områden ska täckas av nät för mobila tjänster med god kapacitet*. Ett statligt stöd bör därför bidra till måluppfyllelsen i strategin och ambitionen om likvärdig digital tillgång i hela landet och därmed inte begränsas till att enbart omfatta väg och järnväg.

Region Gävleborg föreslår att stödet omfattar även befolkade områden.

Teknikneutralitet och satellitlösningar

Regeringsuppdraget anger att stödet ska vara teknikneutralt. PTS har ändå valt att exkludera satellit med hänvisning till sin tolkning av uppdraget. Region Gävleborg håller inte med om PTS tolkning och menar att regeringens uppdrag inte utesluter satellit som teknisk lösning.

Region Gävleborg ser satellit som ett kostnadseffektivt alternativ till uppkoppling på tåg och föreslår att PTS får i uppdrag att utreda möjligheterna och effekterna med satellit på tåg.

Om en satellitlösning på tåg visar sig vara en god lösning bör regeringen överväga att exkludera alternativt begränsa stöd till nya master längs järnväg för att i stället rikta stödmedel till vägar och andra områden där satellit inte är ett alternativ

Fokus på användarupplevelsen

PTS anger tekniska mål för utbyggnaden - frekvenser, hastighet i upplänk, nedlänk och latens. Region Gävleborg menar att detta är otillräckligt.

Regionen Gävleborg önskar att mål och krav för stödet ska ha *användarupplevelsen* som utgångspunkt. Om det är fungerande digitala möten på tåg som ska uppnås så bör det framgå och inte omsättas i siffror på upp- och nedlänk.

Region Gävleborg föreslår att målsättning och kravställning formuleras utifrån vilken användarupplevelse som ska uppnås samt att det tas fram en plan för hur måluppfyllelsen ska mätas vid uppföljning av avslutade stödprojekt.

Bristande samråd med regioner

Det är väl känt att Region Gävleborg är en region som under lång tid har drivit frågor om uppkoppling längs väg och järnväg. Vi har utfört flera olika typer av mätningar, vi driver projekt om uppkoppling och vi samarbetar med flera nationella aktörer, både privata och offentliga. Under åren har vi byggt upp omfattande kunskap, praktisk erfarenhet och goda samarbeten.

Region Gävleborg anser att PTS samråd med regionerna behöver breddas i framtagande av rapporter som denna. Risker är annars att värdefull kunskap och pågående arbeten i landet inte tas till vara vilket kan medföra att alltför få perspektiv lyfts in i utredningar och att resultaten därmed blir alltför snäva.